

PRO ZAHŘÁDKÁŘSKOU PRAXI 3

LAHŮDKY ZE ZAHŘÁDKY

Vývoj zahrádkářství ukazuje, že v budoucnu budou zahrádky sloužit spíše k rekreačním než k výrobním účelům. Přesto bude zahrádkář stále považovat za čest zásobovat svou rodinu výběrovým ovocem. Proto jsou z našich zahrádek pomalu, ale jistě vytlačovány slívy, renklody i švestky a jsou nahražovány jinými druhy ovoce, které je opravdu lahůdkové svou chutí a velmi lákavé svým vzhledem. Je to však i zdravotní hledisko (výborné dietetické účinky a hlavně vitamínový doplněk), které má zásluhu na tom, že se náš stůl stále více obohacuje o broskve, meruňky, stolní hrozny a jahody.

BROSKVE jsou velmi oblíbené ovoce. Ještě před několika lety jen málokdo věřil, že se i u nás dají vypěstovat právě tak krásné, velké a dobré plody jako jsou ty, které se k nám dovážejí z teplejších krajin. Broskvoně jsou teplomilným ovocným druhem, jsou však přizpůsobivé. Musíme je vhodně přihnojovat, správně a každoročně řezat a hlavně při větším suchu vydatně zavlažovat. Odvděčí se nám již od čtvrtého roku velmi bohatou úrodou krásných plodů.

Broskev je vyhledávaným moderním ovocem. Už slupka broskví láká svým vybarvením, dužnina šfavtatostí, příjemnou chutí a jemnou vůní. Má poměrně vysoký obsah vitamínů, minerálních látek a cukrů. Pro jemnou konzistenci dužniny je vhodným ovocem pro postižené nemocemi žlučníku a žaludku.

Odrůd broskvoní je mnoho a mají rozličnou dobu zrání – od poloviny července až do podzimu. Rozhodně nebudeme pěstovat vlastní semenáče! Z nejranějších odrůd, které můžeme v zahrádkách využít i v okrajových oblastech pro pěstování broskvoní, si zasluhuje pozornost odrůda italského původu **Morretini**. Je to velmi úrodná odrůda, bělomasá, zraje už v polovině července. Těsně za ní dozrává bělomasá **May Flower**. Na přelomu července a srpna zraje dobře plodící odrůda s krémově bílou dužninou – **Amsdenova**. Žlutomasá odrůda **Red Haven** zraje začátkem srpna, **South Haven** asi o 14 dní později. Odrůda našeho novošlechtění **Moravia** je rovněž žlutomasá a zraje v druhé polovině srpna. V přibližně stejnou dobu dává velké plody **Halehaven**. Na konec srpna spadá zrání jedné z našich novinek – odrůdy **Lednická žlutá**. Pravidelně a hodně plodí a je hodně odolná vůči mrazům. Žlutomasé odrůdy jsou skvělé k jídlu, vhodné i na zpracování; bělomasé se hodí jen k jídlu.

MERUŇKY mají nejvhodnější podmínky k růstu tam, kde je dostatek tepla. Jsou odolné proti suchu, ale u nás v letním období dlouhotrvající sucho nesnášejí. Velmi brzy plodí, již ve třetím roce po výsadbě. Náhlé odumírání meruněk tzv. mrtvice je stále ještě neobjasněným problémem.

Plody meruněk jsou lákavé a výborné chuti. Dobře vyzrálé jsou lehce stravitelné a výživné. Z cukrů obsahují nejvíce sacharózu, invertní cukr a glukózu. Jsou bohaté na minerální a organické látky. Vyzrálé, vybarvené plody se začervenaly líčkem jsou nejen vítaným ovocem na našem stole, ale také velkým dodavatelem vitamínů, především A, C a B.

Do zahrádek si vybereme především osvědčenou odrůdu **Maďarskou**, která v úrodných půdách uzrává koncem července. Poskytuje středně velké plody. Spokojeni budeme i s odrůdou **Bredskou**, která je též raná a dává plody střední velikosti. Trochu později, asi v polovině srpna dostaneme rovněž středně velké plody u odrůdy **Rakovského**. Daří se jí i v chladnějších polohách, ale úrodných půdách. Nejméně trpí mrtvicí a moniliozou. Koncem srpna dozrávají plody odrůdy **Pavlot** a **Růžová pozdní**. Obě mají plody střední velikosti a vyžadují též úrodné půdy.

S meruňkami můžeme být spokojeni, protože většinou dávají vysoké sklizně.

VINNÁ RÉVA je rostlinou náročnou na teplo. Proto chceme-li ji pěstovat i mimo nejteplejší oblasti, vybíráme pro ni místa slunná a chráněná před severními a západními větry. Na zahrádkách pěstujeme především stolní odrůdy, nejlépe na palmetách. Můžeme z nich vytvářet i různá loubí, takže slouží i jako okrasný prvek.

Má-li být hrozen lákavým ovocem, pak obvykle vyžadujeme, aby měl velké bobule jasné barvy, dostatečně a brzy vyzrálé. Chuťově musí upoutat harmonický poměr mezi cukry (glukózou a fruktózou) a org. kyselinami (především jablečnou a vinnou). Má mít jemné aroma. Kromě uvedených složek obsahují hrozny menší množství minerálních a pektinových látek a tříslovin. Obsah vitamínů, ve srovnání s jiným ovocem, je průměrný. Při pravidelném požívání se projevuje jejich blahodárny účinek různým vlivem na fyziologické pochody v lidském organismu. Příznivě ovlivňuje trávicí a dýchací ústrojí, krevní oběh a výměnu látkovou.

Nejranější stolní odrůdou, které se daří i v chladnějších oblastech při vydatném hnojení v dobrých, úrodných půdách je **Čabaňská perla**. Zraje v srpnu. Asi o týden později zraje odrůda **Malingre**, jejíž bobule jsou sice drobnější, ale můžeme ji směle vysazovat při zdech v zahrádkách i ve vyšších polohách. Asi o 10 dní později než Čabaňská perla zraje v posledních letech doporučovaný **Irsay Oliver**. Je to odrůda nenáročná na půdu, vyžaduje však pečlivé hnojení. Další velmi kvalitní novější odrůdou je **Košutův hrozen**. Zraje asi 10 dní po Malingru. Je to odrůda vhodná zejména pro zahrádky, je-li vysazena na slunečných stanovištích.

Nejoblíbenějšími, středně ranými, nenáročnými odrůdami jsou **Chrupka bílá** a **Chrupka červená** – obě výborné chuti. Hodí se i do zahrádek v chladnějších oblastech. V některých letech u nás špatně dozrávají. Novější odrůda **Kocsis Irma** se dá vhodně využít pro pergoly a loubí. Rozšířená a osvědčená moštová odrůda **Portugalské modré** poskytuje i výborný stolní hrozen. **Muškat Ottonel** je rovněž moštová odrůda, ale velmi vhodná i jako stolní. Vysazujeme ji v zahrádkách s lepší bonitou půdy.

JAHODNÍK je mezi zahrádkáři tak oblíben pro krásu plodů výborné chuti a jemné vůně, že i na té sebemenší zahrádce se pro něj najde alespoň malý kousek místa. Je velmi přizpůsobivý nejrůznějším půdním podmínkám a proto jej můžeme pěstovat téměř všude. Záruka úspěchu je zdravá sadba, dokonalá

agrotechnika, správné hnojení. Lahodné plody příjemných chuťových vlastností mají také velmi příznivý vliv na celý lidský organismus. Vysokým obsahem vitamínů, především vitamínu C (60–100 mg v 10 dkg plodů), obsahem organických kyselin jako citronové, jablečné a vinné, obsahem železa, které příznivě ovlivňuje tvorbu krve a obsahem dalších významných látek důležitých pro lidské zdraví, vynikají nad ostatními ovocnými druhy. Kromě toho mají jednu vlastnost, kterou dovedeme ocenit – je to časnost sklizně, neboť po dlouhé zimě jsou jahody prvním čerstvým ovocem na našem stole.

I když se každoročně objevuje řada nových odrůd, zájem pěstitele i konzumenta se soustřeďuje především na odrůdy výnosné, rané, které poskytují velké, vzhledné a sladké plody s výraznou chutí. Pro zpracování se požaduje pevnost plodů, výrazná barevnost a pevnost dužniny. Z raných odrůd je nejlepší **Surprise des Halles** a **Senga Precosa**. Chuťově výborná je nová československá odrůda **Maryša**. Nejrozšířenější a nejlepší odrůda, která se u nás pěstuje je **Senga Sengana**. Je pozdnější, velmi úrodná, výborné chuti, vyžaduje dobrou výživu. Obrovské plody, ale menší počet dává **Senga Gigana**. Ze stále plodících je vhodná **Red Rich**. Z měsíčních je povolena jediná – **Rujana**. Pečlivému zahrádkáři se jahody odměňují nejen kvalitou plodů, ale přinesou mu i překvapivý finanční efekt, přepočítá-li si výnosy na koruny.

Napsal: Ing. Irena Mihálíková

Recenzoval: Dr. B. Starý

Vydává pro své členy Český
ovoc. a zahr. svaz, ústř. výbor v Praze.

NV 5, 5774-70